

Maud Wang Hansen
forkvinna í Føroya Pedagogfelag

Hvør hugsar um familjurnar?

Vit kenna alt ov væl týðningin av at hava eitt lønandi starv. Í flestu familjum er tað enntá neyðugt at hava tvey lønandi størv fyri at kunna gjalda hvørjum sítt

Tað er sera kostnaðarmikið at seta búgv, at keypa ella byggja hús. Um ein býr á bygd, langt burtur frá miðstaðarøkinum, so er kostnaðurin fyri eini hús eisini høgur. Býr ein langt frá sínum arbeidsplassi, má ein bilur í húsið ella hjá summum kanska tveir. Tað er ikki neyðugt í Tórshavn, her koyra bussarnir ókeypis.

Eg kenni ikki til húsprísir kring landið, men eg síggi í lýsingunum, at einki hús verður goldið við einari vanligari løn aleina.

Húsið er so eitt – alt annað kostar nógv, og vit hava í Føroyum staðfest í einari kanning, at vit hava dýrasta kostnaðarstöði í heiminum. Hetta er sera tungt hjá øllum familjum og serliga tungt hjá barnafamiljum at klára. Hjá flestu familjum røkkur lønin ikki til, og ein má tamba og toga fyri at fáa endarnar at røkka saman. Hjá mongum gongur tað bert við vælvild frá bankunum.

Í nógvum familjum er avleiðingin, at foreldrini arbeiða meira fyri at fáa alt at hanga saman. Fyri at foreldrini kunnu verða til arbeiðis, er neyðugt við einum góðum barnagarði, har børnini fáa móguleika fyri, saman við øðrum børnum, at vaksa upp í einum gevandi og mennandi umhvørvi, burtur frá familjunum. Hetta hevur eisini sín kostnað, og tað er eingin ivi um, at fólk fegin gjalda tað, tað kostar børnunum at ganga í barnagarð.

Vit lesa nú, at barnagarðurin á Sandi letur upp kl. 6.15 fyri at taka atlit til tey foreldur, sum skulu ferðast langa leið fyri at røkja sítt borgarliga starv. Tað er gott, at kommuna tekur tilílik atlit til barnafamiljurnar

á oynni, tí annars er vandi fyri, at tær flyta aðrastaðni at búgva. Tá so skal verða, er tað eisini gott, at tað eru námsfrøðingar, sum eru um børnini so tíðliga á morgni.

Føroyska samfelagið er nógv broytt seinastu árin, og familjan hevur ein annan leiklut í dag, sæð í mun til fyri bert 20 árum síðani. Ommurnar og abbarnir arbeiða eisini, tí tey hava sítt at gjalda. Eg vil her skoyta uppí, at tað at hava eitt arbeiði at fara til hvønn dag ikki bara er ein spurningur um pengar, men ein spurningur um samleika. Tað er eisini ein spurningur um at gera nyttu og at gera mun í samfelagnum saman við øðrum.

Aftur til longdu upplatingartíðina í barnagarðinum. Tað hevur sín kostnað fyri barnafamiljurnar at lata síni børn í hendurnar á øðrum so stóran part av degnum. Kanska er tað eitt sindur idylliserað, tá eg hugsu um morgnarnar, har børnini sita í náttklæðum og eta morgunmat, meðan matpakkarnir verða smurdir og øll meira ella minni skunda sær at sleppa av húsinum innan ávísa klokktíð. Men tey eru har, familjan, saman um hetta ritualið hvønn morgun ár út og ár inn. Tað er ein partur av tí at vera familja.

Ein stórir partur av tí at verða familja er nú fluttur í barnagarðin, og tað hevur verið neyðugt, fyri at hvør kann geva sítt til samfelagsmenningina og vælferðarsamfelagið. Tó hugsu eg, at nú er tíðin komin til at steðga á eina løtu. Og eg hugsu ikki, at kvinnurnar ikki skulu arbeiða ella skulu fara niður í tíð. Eg hugsu heldur ikki, at menninir skulu fara á skúla heldur enn arbeiða

í sjóvinnuni. Eg hugsu ikki, at ommur skulu gevast at arbeiða fyrr. Eg hugsu, at vælferðarsamfelagið Føroyar er við at týna síni egnu børn.

Hetta skal skiljast á tann hátt, at meðan børnini eru smá og hava tørv á at verða undir umsjón av vaksnum fólki, eru tey árin, har foreldrini eru mest upphongd av at forvinna pening til lívsins uppihald. Fleiri hava enntá fleiri størv fyri at klára sítt. Hetta er tíðin, har familjurnar hava størstan tørv á at vera saman og at hava vaknar tímar saman, at hava upplivingar saman.

Vit koma at síggja børn, sum mugu verða í barnagarði í upp til 10 tímar um dagin ella meira. Tað setur stór krøv til bæði børnini, námsfrøðingarnar og til familjurnar. Tað er ábyrgd politikkarans at skapa móguleikar hjá baranfamiljunum at velja nakað annað. Hetta kann gerast við at skapa sosialar skipanir, sum taka atlit til familjuna sum heild frá vøggju til grøv. Familjurnar skulu nokk gjalda sjálvar, tað gera tær frammanundan. Tað kann eisini gerast við at skipa arbeidsmarknaðin á annan hátt. Longt barsilsfarloyvi og familjufarloyvi. Tað eru óivað nógvar góðar loysnir at finna. Familjurnar hava í løtuni bara einki í at velja, annað enn at renna eftir hvørjari krónu og gjalda landinum aftur 2/3 av henni og restina til ovurhonds dýru vørurnar í handlunum.

Mítt boð er tí, at føroyskur familjupolitikkur framyvir tekur atlit til barnafamiljurnar, soleiðis at teimum er eitt familjulív lagað.

Bergljót Hátún Madsen

Føroysk klæðir, hvat er tað?

Øll vita, at vit eiga ein tjóðbúna, sum er eyðkendur. Hann er vakur, hann er stásiligur, og vit eru góð við hann

Vit lata okkum í hann til serlig høvi, sum til brúdleyp, til veitslur, á ólavsøku. Ungfáasær føroysk klæði aftaná loknað próvtøku. Tað er festligt og hábærsligt. Einki er vakrari enn at síggja ungdom í tjóðbúna okkara.

Føroyski búnin er livandi. Tey einstøku føroysku klæðini eru serstøk. Ofta er ættarsøgan hjá tí einstaka goymd í klæðunum. Klæðini verða skapað við litum, mynstrum og smúkkum innanfyri ávís mørk. Men hvar gongur markið?

Í seinastuni hava eg sæð óteljandi mátar at broyta búnan uppá. Summi brúka partar av búnanum saman við vanligum klæðum, brúka yvirpartin saman við cowboybuksum, taka burtur brystið og turriklæðið. Á einari fram-sýning herfyri sá eg tveir

kvinnubúnar í skríggjandi litum, ljósareyðum og orange. Í seinasta blaði "Kvinna" var ein heilsíðumynd av vakrari kvinnu í búna, sum verður umtalaður sum føroysk klæði. "Gloym ikki tey føroysku klæðini í summar-mótanum". Eru tað føroysk klæðir hon er í? Eftir mínum tykki nei. Hon er als ikki liðug at lata seg í. Og føroysku klæðini eru ikki eitt mótaflagg.

Búnin er tignarligur og er eitt tjóðarmerki, kensluborin eins og Merkið og tjóðsangurin. Hugsað tær um onkur setti aðrar litir á flaggið og vant tað í húnar hátt?

Í øðrum londum hava tey "nationaldraktir", sum tey lívga um og verja við strangum reglum um, hvussu tann ávísi búnin skal síggja út, og er ikki loyvt at gera nakrar broytingar.

Kanska vit áttu at roynt at fjálga um arvalut okkara, eitt nú sum tá Jóan Jakku skómakarin gjørdi sær tann ómak at pilka spennini av skónum hann innfórði, fyri at føroyingar skuldu sleppa at ganga í silvurspennum sum prýði.

Men hvat er til ráða at taka? Seta eina nevnd at arbeiða við málinum og finna eina loysn? Kanska. At seta eitt ráð, sum avger, hvussu føroyski búnin skal síggja út? Nei, so eri eg bangin fyri at hann stirnar og doyr. Upprætta ein facebook-bólk, eitt tjak-torg, sum hevur tjóðbúnan sum evni?

Eg eri bangin fyri at um einki verður gjørt fyri at fjálga um okkara tjóðbúna, fer hann at detta burtur ella í besta føri at enda sum ein karnivalsdrakt.

Hugleiðingar úr Ápostlasøguni

Seinast sóu vit, hvussu fólk í hópatali løgdist til samkomuna. Tað stendur um hesi, at tey hildu trúliga fast við læru ápostlana, við samfelagið, við breyðbrótingina og við bønirnar. Hetta eru teir fyra grundstólpar samkomunar: "Læran", "at savnast" (til uppbygging og at verða undirvíst), "breyðbrótingin" og "bønirnar".

Læran: Tað sigur seg sjálv, at hetta er umráðandi at halda fast við. Í henni hava vit fingið kósina, vit skulu halda. Tað er so umráðandi at kósir verður hildin neyvt, tað kenna sjómenn serliga væl til. Um tú heldur bara eina grad við síðuna av tí, tú hevur fingið uppgivið, so hendir einki beinaveg, men sum frálíður kemur

fram, at tú ert farin av leið, og longri tú heldur hesa skeivu kós, verri verður. Tí er tað so umráðandi í tí andaliga, at vit fylgja orðinum heilt neyvt. Gud segði við Móses: Síggj til at tú gert alt eftir myndini, ið víst tær var á fjallinum.

Samfelagið: Hetta er lívsneyðugt. Fyri at verða lærd mugu børn Guds koma saman. Hvør umráðandi er tað ikki í tí, sum hesum heimi hoyrir til, at vit ganga í skúla. Soleiðis eisini í tí andaliga. Ápostulin Paulus leggur stóra vekt á hetta. Hann hevði eina stóra umsorgan fyri samkomunum og legði stóran dent á uppbygging, les 14. Kap. í 1. Korintbr. T.d.

Breyðbrótingin: Hetta var eitt tað seinasta, sum Jesus álegði sínum at gera, áðrenn

hann fór at líða og doyggja fyri okkum.

Bønirnar: Øll skriftin sigur okkum um týðningin av bøn. Tíverri er tað kanska tað møtið, sum er ringast at fáa fólk at koma til. Tað vísir okkum á, at standurin ikki er góður millum okkara.

Kap. 2 endar við hesum orðum:

tey lovaðu Gudi og vóru nógv umhildin av øllum fólkinum. Og Harrin legði dagliga afturat teimum nøkur, sum lótu seg frelsa.

Kann hatta sigast um okkum í dag?

Framhald

Richard Danielsen